

MESTEREK, BOLTOSOK,
INASOK

NEKI MÁR NEM ÁRTHAT...

A nagy háború előtt történt, hogy egy pénteki, tehát piaci napon (ami a régi mestereknél amolyan „kisvasárnapnak” számított) néhány iparos borozgatott a piactéri kocsmák egyikében. Ott darvadozott közöttük az öreg F. M. hajdani kékfestő is, aki akkorra már a szegények sorába süllyedt, pedig valamikor nagyon szaladt vele a világ, de hát a bor meg a nők... végül is jégre vitték.

Fiatalabb iparos ismerősei s a régi iparoskollégák azért csak megtúrták maguk között, s mindig fizettek neki egy-egy pohár bort, nyelet pálinkát.

Ahogy ott iszogattak, valamelyikük figyelmeztette M. bácsit, hogy vigyázzon, mert a kalapjáról-e, honnan, valami pöszmet, föld-morzsalék hullott a borospoharába; öntse ki, nehogy fertőzést találjon kapni...

– Ne félts te engem, öcsém! – törölte meg bajszát az öreg. – Lecsúszott az én torkomon már öt lánc föld, úgyhogy ez a kevés itt a pohár fenekén nekem már meg se kottyán!

*

Boldogult N. Mihályról, a jónevű gyermektelen papucsosmesterről mesélték az alábbi históriát.

Ott volt a műhelye az Alvégben, ott varrta a szebbnél szebb szalagos, pillangós női meg a sarkatlan, egylábos parasztpapucsokat. Felelése nem csupán élet-, hanem munkatársa is volt, mert ő segített szalagozni, zsinórozni, s a papucsfejet is rendszerint ő varrta ki, ha a megrendelő úgy kívánta.

A mester igen sokat adott magára, s mélyen sértette önérzetét, ha egy-egy kuncsaft azzal nyitott be hozzá: – Ugye, mester úr, meg tudná ezt javítani?

Egy ízben is javítanivalót hozott valamelyik vásártéri fiatalasszony, aki ezzel lépett be a műhelyajtón:

– Mondja, N. úr, meg tudná ezt énnekem reperálni?

– Én ne tudnám?! – kérdezte nem kis göggel a mester, majd hozzátette: – Jó pénzért még kereszteletlen zsidógyereket is tudok csinálni magának.

Mire a műhelyben varrogató N-né szelíd gúnnyal megjegyezte:

– Ugyan-ugyan, édes párom, mért vágsz úgy fel a kuncsaft előtt? Hiszen még magyart sem voltál képes nekem csinálni.

KÉSZÜL A CSIZMA

A pecellói csizmaipar érdemes mestere Varga János volt. Nevét és viselt dolgait históriák őrzik, pedig már ugyancsak régóta korhad fejfája a péterrévei temetőben.

Mesélik felőle, hogy egyszer egy fűnek-fának tartozó írnok, amolyan „leszek-úr” féle rendelt meg nála egy pár finom *borjúbőr* csizmát. Az öreg annak rendje-módja szerint mértéket vett a nyakigláb ember lábáról, majd amikor a megrendelő eltávozva behúzta maga után az ajtót, Varga uram az egész paksamétát a bőrök közé vágta. Tudta ugyanis, kivel van dolga, így hát esze ágában sem volt a gondjait bokroztatni.

Majd bizony!

Ő ugyan nem szalad a pénze után! Bolond volna!

Bele se fogott a munkába.

Idő teltén beállított az írnok úr a csizmákért.

– Adj isten, mester úr! Hát készen van-e? – bizalmaskodott leereszkedően.

– Nincsen az.

– Nincsen? Pedig megígérte.

- Megígértem...
- És mikor készül el?
- Tudja a jó ég meg a nagyharang!
- Mutassa legalább a bőrt, hadd lám, meddig haladt.
- De nem tehetem ám!
- Már mért ne tehetné?
- Mer hogy éppen most csinálja kint a bika a bikaistállóban...

MI A BAJA

Bejött egy fukar oromi kisparaszt Felsőhegyre, Hevesi patkoló- és kocsikovácsmester műhelye elé.

– Adjék Isten! Gyüttem mán, hogy nézné meg ezt a kocsikereket, mert billeg jobbra-balra, lödörög itt a löcs alatt, mint köcsögben a plajbász.

Vizsgálja a mester a löcsös parasztszekeret, nézi-nézi, vizitérozza, s csak csóválja a fejét, látva a horogvégre hasonlító, hegyesre koptatott hátulsó kocsitengelyvéget.

– Mi a baja hát? Szóljon mán! – nógatja a szekérfogat mellett tipródó gazda a kovácsot.

– Biz ennek komoly baja van – lökte föl az okulárét a mester. – Megette a kocsikenőcs.

– Ne mondjon mán ilyet, no! 'Szen meg nem kentem még soha életemben!

– Hát lássa: ez a baja éppen!

PIKTOR HISTÓRIÁK

A két világháború között történt, hogy egy gyenge hitelű kanizsai kontár mázoló szobafestést és pingálást vállalt Bánátban, Törökkanizsán.

Mivel se ecsetje, se Jézusa nem volt az árvának, ezért hát ott, a helyszínen akart beszerezni mindent valamelyik helybéli kereskedésben.

Ki is választotta a sokféle pemzlit, ecsetet meg a különféle festékeket, de kiderült, hogy fizetni csak akkor tud, ha majd a munkát befejezte.

– Sajnálom, uram, én hozomra nem adok – mondta neki a kereskedő.

– De hát csak ide viszem a másik utcába! – győzőgette a mi emberünk.

– Még akkor sem! Nem adhatok; beláthatja. Nem ismerem.

– Hogy az a magasságos... – buggyant ki a keserűség a vékony-pénzű mesterből. – Kanizsán azért nem kapok, mert már ösmernek, itt meg azért nem adnak, mert nem ösmernek. Ki tud ezen eligazodni?!

*

Nem most volt már, régen esett meg, hogy egyszer egy környékbeli kisközségben piktoroltak a zentai festőszövetkezet munkásai – az egyik parasztházat tették belülről tisztába. A házigazda, aki a helybéli temetőnek volt a csőze és sírásója is egyben, nem tartózkodott odahaza, ezért hát a festőmunkálatokat az anyósa irányította és ellenőrizte – kissé fölös buzgalommal. Folyton a munkások sarkát taposta, noszogatta őket, beleszólt mindenbe, fumigálta a mintát, világosnak találta az alapszínt, vastagnak a csíkot – szóval naphosszat kárált, nem volt jó neki semmi. Végre az egyik fiatal segéd, aki nagyon unta már a sok locsi-fecsit, leszólt a létráról:

– Hallja, szülém, a maga veje lehet t’án a legboldogabb ember a világon.

– Miért gondolja azt, fiatalember?

– Mert ő olyan mélyre teheti – majd – az anyósát, amilyen mélyre csak akarja...

*

Alkalmi kőművesek bütykölték az egyik zentai pedagógus házát, a régiből csinálva újat. A nevelő, jó lélek lévén, már hivatásából eredően is emberszerető, ezért hát készségeskedve megkérdezte a munkásait:

– No, emberek, halljuk hát, mit szeretnének, mit hozzak: bort-e, sört-e, pálinkát-e vagy valami üdítőital-féleséget?

Az egyik, egy antabusz-kúrán edződött gyomrú mester, aki megivott mindent, ami a levegőnél folyékonyabb és az ecetnél édesebb volt, így válaszolt:

– Sose törje magát, tanár úr! Hozzon csak mindegyikből, nem vagyunk mink olyan – válogatósak!

*

Tanyai gazdánál meszelték, pingálták a lakást a zentai festőszövetkezet alkalmazottai. Az előzékeny házigazda reggeli előtt megkérdezte a munkavezetőt:

– Császárszalonnát vagy kolbászt kérnek-e frustokra, mester uramék?

Az egyik nagybélű kisinas, akinek hasa volt az istene, megelőzve a mesterét – így kiáltott föl:

– Ha Istent ismer, gazd'uram, el ne válassza egyiket a másikától!

*

Ez is a festőknél esett meg.

Amíg a mester a megfelelő színárnyalat kikeverésével volt elfoglalva, az inasgyerek – eléhezve – kicsórta a főnök táskájából az elemózsiat, és jócskán megdézsmálta.

Reggelihez készülődve, a mester hiányosnak találta a menázsit, s a gyereket fogta vallatóra, aki sarokba szorítva csak bevallotta, hogy ő a ludas a dologban.

Nem volt rosszlelkű ember a főnök, s megképződve előtte a maga böjtös inaskora, csak ennyit mondott feddőleg az inasának:

– Ej, ej, édes fiam, hát annyit se tudsz, hogy nem illik a más tarisznyájában kotonyászni?

Mire az inas, pironkodva:

– Tudom én azt mester úr, hon'ne tunnám, csak a *hasam*, az nem tudja.

*

Nyári nagymeszeléshez készülődtek az egyik polgári házban. A festőinasok már reggel öt órakor megérkeztek szálláscsinálónak. Hordták be a létrákat, a festékes dobozokat, vödröket, s mindez némi zajjal, zörgéssel járt. A kutya erősen fogta is őket. A házigazda (amolyan papucsférj) nem győzte hőkölni a legénykéket: „Csendesebben kérem, csendesebben, mert fölébred a nagysága!” Mire az egyik életrevaló festőpalánta így vágott vissza:

– Kedves uram! Nem *én* ugatok, hanem a kutyája!

*

Más alkalommal meg Belgrádban dolgoztak a piktorok, ahol a felépült vásárcsarnok termeit festették, készítették elő a kiállításra.

Ahogy az akkori inasok (ma már komoly „szakik”) mesélik, a munkamegosztás a következő volt: a dolog könnyebbik végét, az úgynevezett földszinti „seggen ülő munkát” az idősebb mesterek csinálták. Fönt a magasban, a 25–30 méteres állványokon a vastraverzek festését az inasokra meg a fiatal segédekre bízta, mert – úgymond – „*azoknak nem szédül a fejük*”.

Szépen is kerestek, de a hónap végén a jövedelem vastagabbja mindig a mestereknek jutott, a kezdő segédek meg az inasok csak az aprót, a vékonyabb borítékot kapták – ilyen volt a skála.

Egy fizetési napon az egyik fiatal segéd meg nem állhatta, hogy némi epével meg ne kérdezze a mesterét, aki háromszor akkora fizetést vágott zsebre, mint ő:

– Mondja... bátyám, most nem *szédül*?

A BARNA

A dolog régen, még valamikor a századforduló tájékán történt.

Egy kora nyári zöldár után boldogult N. F., idősebb zentai kötelesmester lement Beckébe, hogy föltekintse, mekkora kárt is tett a víz odalént a gyümölcsösében. Ahogy ott nézelődik fönt a körtöltésen le-

felé, látja, hogy két asszony közeledik a Réten által, Adorján felől. Megismerte őket: tiltott dohányossal kofálgató zentai menyecskek voltak. Tilos portékával megpakolva jöttek a vizes réten keresztül, gondolva, hogy ott bizonyosan nem fogják őket kecerni a mindig vizslató, nyomukat szaglászó fináncok.

A töltés lábánál kiterjedt víztükör állta az asszonyok útját, de a válalkozó kedvű menyecskek annak is nekivágtak bátran. Lépésről lépésre haladva keresték, tapogatták lábbal a gázlót, miközben előbb térdig, majd combközépig, s aztán – ahogy mélyült a víz – még följebb emelték magukon a vászonpöndölt, hogy el ne ázzon.

Nézte őket onnan felülről az öreg köteles, gyönyörködött az ingyen panorámában, aztán pedig lekiáltott az elől járó menyecskehez, akiről tudta, hogy a száraz mellett „lucskos dohányt” is szívesen árusított az arra ácsingózóknak:

– Mi az, Maris, tán szomjas a Barna?

Csak ekkor vették észre az öreget a dohánykofák. Nem jöttek zavarba – ők csak fináncról félték –, sőt a megszólított szájra markos menyecske még választ is adott az öreg kötelesnek:

– Szomjas ám, ördög b'on a szeme világába kennek! – s aztán dévajul hozzátette még: – Azt hiszem, keed is az lenne, ha annyi kóbászt megevett vóna, mint amennyit az én „Barnám” fogyasztott el életében!

A STRUX-SZÖVET ÉS AZ ELŐLEG

A két háború között több ortodox zsidó kereskedő nyitott rőfösüzletet Zentán, a belváros különböző pontjain. A kezdetben jól menő és virágzó rőföskereskedésekben többnyire keresztény elárusítók szolgálták ki a vásárlóközönséget.

Ilyen kereskedősegéd volt többek között L. B., bővérű, élni szerető, kissé bohém természetű fiatalember is. Jól táncolt, szerette a zenét, a nőket meg a víg cimborákat, s bizony gyakran megesett, hogy a havi keresetének már az első bálon a nyakára hágott. Akkor aztán apró baráti kölcsönökből, kisebb előlegekből böjtölte ki az új fizetésig.

Egy hétfői hajnalon is átdáridózott és mozgalmas hétvége után érkezett meg egyenest a Royalból az üzlet elé nyitásra. Persze, egy fiyting nélkül, s mivel éhes volt, meghajló tisztelettel állt a cégfőnök elé.

– Főnök úr, alázattal, egy kis előleget, ha lehetne...

– Micsoda?! Előleg?! És a fizetése?

– Hát... elúszott, kérem.

– Úgy? Elúszott?! Vegye tudomásul, segéd úr, hogy *nincs* előleg! – utasította el ridegen a gyakorlatias gondolkodású, szőrös szívű kereskedő.

– Kérem, ha nincs – nincs – s azzal L. B. ellépett a pult mögé véget hajtogatni.

Piaci nap lévén egymás után érkeztek a vevők. Az egyik éppen L.-hez fordulva érdeklődött:

– Azt mondták, hogy itt maguknál jóféle nadrágnak való struxot árulnak, strapabírót.

L. B. szenvtelen arccal, rá se nézve a vevőre, odabökte:

– Nincsen struxunk!

– De azt mondták...

– Nem érti, hogy nincsen?!

A cégfőnök, aki árgus szemmel ügyelt, hallott és látott mindent a boltban, nyomban odalépett.

– Már hogyne lenne, kérem! Tessék csak velem jönni! – cipelte, s maga szolgálta ki a vevőt, azután pedig felháborodva vont a félre L. B.-t.

– De kérem, segéd úr, micsoda pimaszság az, hogy maga nem hajlandó kiszolgálni a kuncsaftot, ha az olyat kér, amiből nekünk van a raktáron.

L. B. egykedvű arccal vállat vont, és azt mondta:

– Kérem, főnök úr, ha nincs előleg – akkor strux sincsen.

HA MÁR LÚD, LEGYEN KÖVÉR!

Hasonló eset történt a zentai Forum könyvesboltban nem is olyan régen.

Bejött egy vevő a könyvkereskedésbe.

– Kérem, én egy könyvet szeretnék vásárolni, de ha lehet, akkor amerikai írótól.

A boltvezető előzékenyen indul a könyvespolc felé, s már menet közben mondja:

– Ajánlom akkor az Amerikai kisregények című kötetet, az igen...

– Nem, nem! – tiltakozik élénken a hölgyvásárló, meg sem várva, hogy az elárusító levegye a vaskos kötetet. – Kicsi ne legyen! Valami nagyobbat kérek! Tudja, ajándéknak veszem...

ÓVATOS VEVŐ

– Jó napot!

– Jó napot!

– Jókaitól szeretnék regényt...

Nagy a választék, az elárusító kirak néhány Jókai-kötetet.

– Tessék!

Nézi, nézi a vevő, böngészgeti a kirakott könyveket, aztán némi válogatás után így szól:

– Ez megvan nekem is; ezt a kettőt már olvastam, emezeket meg nem merem megvenni, mert nem tudom, miről szólnak.

OKOS KÉRDÉSRE BÖLCS FELELET

Ha hinni lehet a szóbeszédnek, Zentán az első artézi kutat az 1880-as esztendőkből fúrták a népkerti lejárónál. (Azelőtt kizárólag csak ásott kutakból, meg a Tiszából ittak az emberek.)

Szegő József kútfúró, a munkálatok irányítója kezdetben szívesen adott felvilágosítást a bámszokodóknak, akik illő távolságban ácsorog-

tak a fűrótorony körül. Az egyszerű embereknek ugyanis sehogyan sem ment a fejébe, hogyan lesz ott „ojan kút, amék magátul folyik”. Kérdezték is a mestert, aki meggyőző erővel többször elmagyarázta, hogyan és miként szökik fel a víz a földből. Ám hiába magyarázott nekik.

– Tegye lóvá az öregapját!

– Ez bolondnak néz bennünket?

– Akkor folyik itt víz, amikor én püspök leszek Kalocsán! – tamaskodtak a zentaiak.

Szegő mester végre is kifogyott a bizonyításból, meg a béketűrésből is, s amikor újabb kíváncsiskodók gyülekeztek, így válaszolt:

– Úgy jön fel a víz, hogy a tömeg nyomja a masszát! Elég érthető, nem?

Csodák csodája: ezt a sületlenséget mindenki kételkedés nélkül elfogadta. Egyesek még bólogattak is hozzá:

– No, persze, persze! Milyen egyszerű! Hogy mit ki nem talál az ember!

A RÉGI ZENTAI PIAC HUMORA

Halat vásárolt a halficsértől a régi zentai piacon egy jól ismert kereskedő.

– Oszt' eleven ez? – érdeklődik a halra mutatva.

– Már hogyne volna eleven! Nem látja, hogy él!? Még tátog is! – replikáz vissza a halárus.

– No, no, – szabadkozik a kereskedő –, az én menyem is él, tátog is, de mégsem eleven!

*

Sovány, háklis öregasszonynak ismerték a két háború között Szidi nagyságát, az öreg Berger kereskedő feleségét. A kofák réme volt a néni, mert mielőtt megvett volna bármit is, végigalkudta az egész piacot.

Egyszer, sábesz előtt, libát vásárolt valamelyik szókimondó felső-hegyi kofától. Fumigálta a baromfit, hogy ilyen, hogy olyan, piszkos,

sovány, biztosan kicsi lesz a mája – egyszóval, szeretne volna mindenféleképpen lejjebb srófolni az árát.

A nagy alkudozás közben már a liba is megunt a vételár körüli cigánykodást, és erősen gágározni kezdett, amit Szidi nagysága szintén a liba hibájául rótt fel. Ám a kofa lefőzte:

– No, mondanának csak a tekintetes asszonyra ennyi rosszat, tudom isten, gágározna maga is!

OSZTÁS

K. J. hajdani adai cipész műhelyében három inas is dolgozott az első világháború után. Bentkosztosak voltak, ott is laktak a mesternél.

Az volt a szokás, hogy ebédkor – ott ettek a műhelyben – a mester felesége előbb kimérte az inasgyerekek porcióját, s azt, egy égetett lábosban letette a gyerekek asztalára. Ott aztán az öreginas osztotta el kinek-kinek mennyi járt.

Történt egyszer, hogy a mesterné kolbászos paprikást főzött, s a legénykékek már előre csorgott a nyála, milyen jót is fognak majd ők ebédelni...

Az azóta már megboldogult Urbán István volt akkor az öreginas, s az ő tiszte lett volna a gusztusos paprikás igazságos kiporciózása. Hiába kanalazta azonban Pista gyerek az ételt, forgatta a félbevágott krumplikat, sehogy se tudott alattuk kolbászra lelteni. Csak a szagát érezte.

A mesterék ott ebédeltek a másik asztalnál, s rá is szólt a gyerekre a főnök:

– Ördög b'ón a gyetrádba, mit turkálsz abba a paprikásba?

– Nem turkállok, mester úr. A kóbászt keresem.

J. mester lenyult a verpángra (munkaasztalra), fölemelte a fenőkövet, s beledobta a krumpli közé.

– No, itt a kóbásztok! Egyétek, ha már annyira ácsingóztok rája.

Pista gyerek nem volt éppen fejre ejtett, hamar fölhalálta magát. Kihalászta a követ a paprikás léből, s elkezdte vele veregetni a cseréptál szélét.

– Ne, bolond, ne! Mit csinálsz azzal a fenőkövel?! – mordult rá a mester.

– Osztom a kóbászt – válaszolta faarccal az inasgyerek.

Több se kellett a főnöknek. Elő a lábszíjat, s szétcsapva az inasok között, megverte mind a hármat, hogy nemcsak a kolbásztól, de még a krumplipaprikástól is elment az étvágyuk szegényeknek.

AKKOR MÁR GYANÚS VOLT...

Néhány évvel ezelőtt történt, hogy az egyik környékbeli építővállalat idősebb kőművese furcsán kezdett viselkedni a munkahelyén: megzavarodott szegény, s be kellett szállítani megfigyelésre.

Társai még másnap is a sajnálatos eset részleteit idézgették a munkát irányító pallér jelenlétében, aki végül is megkérdezte tőlük:

– Honnan vették észre, hogy valami nincs rendben nála? Miből látott meg a betegsége?

– Nekem már délelőtt gyanús volt – válaszolt egy fiatalabb munkás –, de amikor *két óra után* se gyűtt le az állványról, hanem dolgozott, rakta a falat tovább, kérem, ez már mindnyájunknak föltűnt.

RÉGI INASOKRÓL

Néhai Güncz József izraelita bádgos és vízvezeték-szerelő mester a két háború között ott lakott a mai Jugoplastika helyén, a körülbelül 25 éve lebontott Adler-féle házban. Itt szomorítgatta őt inasként az azóta már szintén megboldogult Verebes Rudi is, aki a helybéli népes zenészfamília egyik vadhajtása lehetett, mert sehogyan sem állott kezére a nyirettyű. Balkezes lévén, sutából egyedül csak „A gróf, a gróf a vízbe fült...” kezdetű dalt tudta eljátszani a *Tell Vilmosból*, ezért aztán – professziót változtatva – iskolahagyott kora után elszegődött bádgosinasnak.

Sok apró tennivaló akadt Güncz úrénál a házban és a műhelyben is, s ennek java részét – szokás szerint – az inasgyerekkel végeztették.

A vízjárta években megsüllyedt, rosszfalú öreg épületben búcsút jártak az egerek, és szegény Rudi gyerek nem győzte tapasztgatni vagy csutkával betömködni az újabbnál újabb egérlyukakat. Volt ugyan a mester úréknak egy szép, óriási kendermagos macskájuk, akkora, hogy a pocokkal is elbánt volna, de – Günczné nagysága kedvence lévén – a kandúr tavasztól őszig csak a déli ablakpárkányon döglött, később pedig, amikor az idő hidegebbre fordult, bent a lakásban, a rakott kályha sütőjének lehajtott ajtaján feküdt karikában, ott melegedett naphosszat. Mégis több becsülete volt a háziak előtt, mint a kisinasnak, mert mindenki csak dédelgette, simogatta, a legjobb falatokat neki vetették – bolond lett volna hát egerészni. Utálta is Rudi, s ahol csak mód és alkalom kínálkozott, törlesztett a kandúrnak.

Egyszer télvíz idején megparancsolták a gyerekeknek, hogy rakja meg jól a nagy kályhát, s utána fogja a kannákat, és menjen le a kútra vízért.

A macska akkor is ott nyúlt a lerniajtón, s az inas tűzrakás közben meg nem állhatta, hogy jól orron ne pöccintse. Mire a Cirmos – az okosabb enged! – beugrott a sütő mélyébe. Több se kellett Rudinak! Rácsapta az ajtót, s aztán fogta a kantákat, és füttyörészve indult a melegkútra.

Nem lehetett rámondani a gyerekre, hogy valami nagy erénye lett volna a serénység, de akkor meg különösképpen jócskán időbe telt, amíg visszaérkezett – no igaz, nem is nagyon iparkodott, inkább még hőkölte magát.

Hazaérve a kantákkal, torokkaparó füst, bűz, kiabálás, sírás, gajdolás fogadta. No, meg a mester persze: elővette Rudit azon melegében, mert rögtön tudta, hogy a kandúr megsütése csakis az inas szele lehetett. Eltángálta kegyetlenül, s amikor már belefáradt az abriktolásba, megkérdezte a gyerektől:

– Tudom, biztos gondolod most, hogy egye le a fene a kezem szárárt tövig, amiért így megvertelek, ugye?

Az inas a nagy rücsköléstől szólni se bírt, ezért csak rábólintott jó nagyot, hogy: – Igen!

Több se kellett a mesternek! Újra előkapta, de ezt már Rudi se állta ki szó nélkül, s fölháborodva kérdezte:

– Mi az? Hát még *gondóni* se szabad?! Még azt se szabad?!

SOKAT TUDÓ KISINAS

Még az első világháború utáni időben történt Zentán.

Szabadult a kisinas a Poláček-féle vaskereskedésben, ahol kemény három esztendőn át tanulta a vasas szakma tudnivalóit a rangsorban fölötte álló öreginasok és segédek útmutatásai alapján. Sokszor eltángáltak szegényt a többiek, különösen a rangidős segéd úr, akinek többek között tiszte volt az inasok között rendet tartani.

A szabadulás napján is még egyszer előkapta a gyereket, hogy lássa: mit szedett begyre, s mit is tanult meg a kölyök a három esztendő alatt.

Előbb az üzlethelyiségben vallatta, később kint a raktárban faggatta ki áruismeretből, de a gyerek állta a próbát: ismert minden árut, tudta a készítmények nevét, pontos méreteit...

Mivel festéket is árultak az üzletben, különböző lakkokat, a segéd e felől is kikérdezte a gyereket. A legényke azokat is sorolta valamennyit.

– No, öcsém, nem hiába tanítottak, látom, jó segéd lesz belőled, megállod a helyedet, akármelyik üzletbe is kerülj! – markolászta meg a gyerek vállát a segéd úr még egyszer és utoljára – elismerésképpen.

A gyereket azonban nem hatotta meg sem a búcsú, sem a segéd úr dicsérete. Alighogy kívül került a pulton, és megfoghatta a kilincset, így köszönt vissza az ajtóból:

– Én, segéd úr, még két lakkot tudok, amit az előbb nem mondtam magának.

– Melyiket?

– Hát azt, hogy: itt hagy – lak, meg leszar – lak – s máris ugrott ki, nehogy amazok elérjék.

INASTEMPÓ

Az egyik vásárra dolgozó asztalos mesternél az a szokás járta, hogy a legcsekélyebb kárért, amit az inasai a műhelyben vagy a ház körül ejtettek, bírságot fizettetett, illetve a kár értékét levonta a bérük-

ből. Elég volt egy karcolás vagy pláne vágás a bútoron, munkapadon, a mester máris egyheti bérrel rövidítette meg a vétkes tanoncgyereket.

Különösen az egyik nehezebb kezű inas életét keserítette meg a mester eljárása, mert alig múlt el hét, hogy büntetéspénzt ne kellett volna szegénynek fizetnie valamiért.

Szabadulása előtt, az utolsó hét végén bement a legényke elköszönni – no, meg a járandóságát fölvenni – a mester úrékhoz.

Ahogy ott guberálják le az aprót a markába, megszólal ártatlan képpel:

– Vót egy vágásom is, mester úr, a gyalupadon. Annak az árát, legyen szíves, kifogni a béremből.

– No lám! Nemcsak jó segédet, hanem még *igazmondó* embert is neveltem belüled, fiam – hatódott meg a mester, hogy a gyerek ilyen becsületes módon köszön el tőle.

Hétfőn aztán – kíváncsiságból – meg akarta nézni, hogy ugyan mégis mekkora lehet az a vágás, amelyet a gyerek a gyalupadon ejtett, s amit olyan tisztességgel be is vallott neki.

Hát... elég nagy volt: a dezentor az egész faalkalmatosságot – ket-tőbe fűrészelte.

HÖRCSÖGFOGÁS

A két háború között történt, hogy az egyik aszályos esztendőben nagyon elszaporodtak a mezei férgék a zentai határban. Az ürge, pocok még csak hagyján, de sok volt a földeken a hörcsögtelep is, melyeknek lakói dézsmálva a termést, komoly károkat okoztak a földtulajdonosoknak.

M. I. zentai lábbelikészítő iparos földjén is tanyát ütött néhány mezei rágcsáló, ezért egy pénteki napon, miután rúdon kihordatta az árut a piacra, a mester kiküldte a kisinast a földre – hörcsögöt pusztítani.

Ki is ment a gyerek a határba bottal meg egy kantával, de mivel messze esett a kukoricás, jócskán elpilledt, mire kiért a tethelyre. Úgy gondolta hát, hogy nem fog azonnal hozzá, hanem hum egyet előtte,

úgyis korán ébresztették a piac miatt. Leheveredett egy hancsikra, és el is aludt nyomban. Csak harangszóra ébredt, amikor tényleg már a hasára sütött a nap.

– Hű, azannya...! – ugrott talpra, s inalt a távoli csordakúthoz a kantát megmeríteni.

Már két izromban is fordult, minden eredmény nélkül, mert a hörcsöglyuk mély volt, nyelte a vizet, ment belé, mint bőgőbe a húszas, de hörcsögnek – se híre, se hamva.

Piac után a mester is kinézett a földre, hogy lássa: halad-e a legényke a munkában. Éppen locsolgatás közben találta.

– No, Jóska, hányat öntöttél már ki? – érdeklődött tőle.

Dehogy merte bevallani a gyerek, hogy előbb „erőt gyűjtött” a kiöntéshez, helyett ilyen szép körülírással válaszolt a firtató kérdésre:

– Képzelve, mester úr, hogyha ezt az egyet kiöntöm, akkó mán csak kilenc köll ahhoz, hogy – éppen tíz legyen!